

המכון לאבחון, ייעוץ וטיפול

דר' דרלה בירון Ph.D

מומחית ללקויי למידה

דיסגרפיה

דיסגרפיה התפתחותית הנה מצב בו קיימת בעיה משמעותית ברכישת הכתיבה - לקות בכתיבה ו/או באיות מילים. הלקות מאובחנת רק באם הלקות מפריעה בצורה משמעותית בהפגנת הישגים אקדמיים או בביצוע תפקודים יומיומיים הקשורים בכישורי הכתיבה.

דיסגרפיה התפתחותית מתחלקת לשניים :

- דיסגרפיה הנובעת מבעיה שפתית (דיסגרפיה פונולוגית)
- דיסגרפיה הנובעת בשל תכנון מוטורי לקוי (דיסגרפיה אפרקסית). דיסגרפיה זו כוללת בתוכה :

- דיסגרפיה מוטורית-הפרעה בתהליך הכתיבה ללא בעיות של איות.
- דיסגרפיה מבנית-קשיים ויזו-מרחביים.

כתיבה מייצגת את התפקוד האינטגרטיבי הבולט ביותר והנו הישג של מערכת החשיבה המתפתחת. פעולת הכתיבה מאגדת בתוכה תפקודים נורו-התפתחותיים וכישורים אקדמיים שונים ומרובים. כתיבה דורשת ריכוז, תפקודי זיכרון, שפה חשיבה יצירתית, סיעור מוחין, פעילות מוטורית, יכולת מטה-קוגניטיבית, תהליכי אוטומציה, התארגנות, סינכרוניזציה ותפקודי ראייה. בנוסף, כתיבה מייצגת אתגר לפתרון בעיות, תכנון, בחירת נושא, החלטה על אסטרטגיות עבודה, ביקורת עצמית ועוד.

בכתיבה ישנן שלושה מרכיבים עיקריים :

מרכיב לשוני שהנו בחירת אותיות נכונה באיות מילים. המרכיב הלשוני מתבסס על תפקודים שכוללים בין היתר שליטה בקוד האלפביתי ובקשר הגרפו-

רחוב אז"ר 20, רמת השרון 47203, טל: 03-5408182 פקס': 03-5472445

e-mail-darla@darla-biron.co.il

www.darla-biron.co.il

המכון לאבחון, ייעוץ וטיפול

ד"ר דרלה בירון Ph.D

מומחית ללקויי למידה

פונמי ערנות וידע מורפולוגי – ידע של תבניות והפנמת חוקי השפה הכתובה, ידע

סמנטי – אוצר מילים וערנות פונולוגית.

מרכיב מוטורי וקורדינציה - שהנו יצירה נכונה של האותיות ותזמון נכון בדיוק

ובקצב בביצוע הגרפו-מוטורי.

ובנוסף קיימים רכיבים קשביים כולל זיכרון עבודה וכן רכיבים חזותיים –

מוטוריים ויכולת ארגון במרחב.

דיסגרפיה פונולוגית

קריאה וכתובה הם תמונת ראי אחת של השנייה, שתיהן דורשות קידוד גרפו

פונמי. יחד עם זאת, מכיוון שבעברית ישנן ריבוי הגרפמות המייצגות פונמה אחת

(פוליגרפיה) משימת האיות קשה הרבה יותר מקריאה – כאשר מרבית האנשים

מסוגלים לקרוא יותר מלים משהם מסוגלים לאיית. על אף האמור נמצא כי

לאחר חשיפה חוזרת למלה מודפסת אנשים מפתחים ייצוג אורתוגרפי בזיכרון

המקודד את איות המלה ואינם מסתמכים רק על זכירת רצפי אותיות בלבד

אלא, מאחסנים מידע לגבי קשרים מורפולוגיים הנחלקים עם מילים אחרות

כמו גם רישומים לגבי מאפיינים לא רגילים.

תהליכי איות מתחלקים ל-

■ **מלים רגילות** - התמרת הפונמה לגרפמה ברורה ופשוטה.

■ **מלים אורתוגרפיות** - מלים המכילות לפחות אות הומופוניית אחת אך שניתן

להכריע לגבי דרך כתיבתן על בסיס קונבנציות אורתוגרפיות.

■ **מלים מורפולוגיות** – מלים אלה ניתנות לאיות באמצעות ידע לגבי מבנה

המלה.

■ **מלים לא רגילות** – מלים המכילות לפחות רכיב אורתוגרפי אחד שאינו

תואם התמרת פונמה-גרפמה.

דיסגרפיה גרפו-מוטורית

הקשיים נעים מקשיים באספקטים המכניים של הכתיבה כמו קריאות כתב היד

ופיסוק נכון לאספקטים תכניים כמו ארגון הכתיבה וקוהרנטיות.

רחוב אז"ר 20, רמת השרון 47203, טל: 03-5408182 פקס': 03-5472445

e-mail-darla@darla-biron.co.il

www.darla-biron.co.il

המכון לאבחון, ייעוץ וטיפול

ד"ר/ דרלה ביירון Ph.D

מומחית ללקויי למידה

כישורים ויזו-מרחביים -חשובים ליצירת אותיות. אוריינטציה מרחבית צריכה להיות באינטראקציה עם פלט גרפי כדי שכתב היד יהיה קריא. כאשר יש פגיעה כתב היד אינו בקו ישר ויש הוספה של רווחים באופן לא הולם בין אותיות.

רכיבים מוטוריים-לכתיבה נדרש תהליך Praxis – היכולת לאחוז כלי כתיבה ולבצע תנועות נלמדות לכתיבת אותיות.